

Współpraca z rodzicami.

Nowy poradnik dla nauczycieli i pedagogów.

Efektywna komunikacja z rodzicami

Partnerstwo Europejskie, 2012 - 2014,
Włochy - Polska - Szwecja - Hiszpania

Copyright by Ośrodek Edukacyjny Taurus S.C.

Współpraca z rodzicami. Nowy poradnik dla nauczycieli i pedagogów.
Efektywna komunikacja z rodzicami

Wydawca:

Ośrodek Edukacyjny Taurus S.C.

05-825 Grodzisk Mazowiecki

www.wychowanie.pl

Rodzice i nauczyciele muszą połączyć siły i nawiązać współpracę . Obie strony muszą dostrzegać różnicę między słowami, które demoralizują a tymi, które dodają odwagi; między słowami prowokującymi konfrontację a tymi, które zachęcają do współpracy; między słowami uniemożliwiającymi dziecku myślenie i koncentrację a tymi, które pobudzają naturalne pragnienie uczenia się.

A. Faber i E. Mazlish "Jak mówić, żeby dzieci się uczyły w domu i w szkole"

I CZĘŚĆ

O PROJEKCIE.....	5
Współpraca Europejska	7
Badania	12
Proces tworzenia warsztatów.....	16
Warsztaty eksperymentalne.....	19
Ostateczna wersja warsztatów.....	19

II CZĘŚĆ

WARSZTATY

Wstęp do warsztatów.....	22
Ćwiczenia przełamujące bariery.....	23
Pierwsze spotkanie: Temat: Jak zachęcić rodziców do współpracy z nauczycielami i pedagogami	26
Część 0. Ewaluacja wstępna	26
Część 1. Wprowadzenie do tematyki warsztatów.....	27
Część 2. Zajęcia praktyczne w grupach: Szkoła okiem rodzica	30
Część 3. Porady praktyczne jak usprawnić współpracę z rodzicami.....	31
Część 4. Podstawowe zasady dobrej współpracy.....	32
Część 5. Podsumowanie	33
Część 6. Mój plan działań	33
Drugie Spotkanie: Temat: Jak budować dobre relacje z rodzicami?	34
Część 0. Ewaluacja wstępna	34
Część 1. Wprowadzenie do tematyki warsztatów.....	35
Część 2. Zajęcia praktyczne	36
Część 3. Podsumowanie	38
Część 4. Mój plan działań	38
Załącznik	38
Trzecie Spotkanie: Temat: Jak rozmawiać na problematyczne tematy związane z dziećmi?.....	40
Część 0. Ewaluacja wstępna	40
Część 1. Wprowadzenie do tematyki warsztatów.....	41

Część 2. Zasady. Jak rozmawiać na trudne tematy.....	41
Część 3. Konstruktwna rozmowa!	42
Część 4. Praktyka czyni mistrza. Ćwiczenia praktyczne z podziałem na role.....	42
Część 5. Studium przypadku	44
Część 6. Podsumowanie	44
Część 7. Mój plan działań	44
Załączniki	47

I CZĘŚĆ: O projekcie

O PROJEKCIE

N.E.T.WORK jest projektem zaakceptowanym przez Europejskie Agencje Narodowe Programu Grundtvig „Uczenie się przez całe życie” - LLP.

N.E.T.WORK jest wynikiem dwuletniej współpracy czterech krajów (Włoch, Hiszpanii, Polski, Szwecji) trwającej od 2012 do 2014 roku.

Zadaniem N.E.T.WORK, było utworzenie Nowego Poradnika **dla nauczycieli i pedagogów, zbioru praktycznych porad, służących poprawie komunikacji z rodzicami.**

Poradnik jest skierowany do grupy szkoleniowców, do których należą między innymi pracownicy socjalni, nauczyciele, edukatorzy, specjaliści współpracujący z rodzicami.

Poradnik ma również na celu kształcenie wiedzy, umiejętności, strategii i metodologii komunikacji, dzięki wykorzystaniu aktywnych metod nauczania.

Współpraca europejska

W Projekcie uczestniczyły cztery europejskie organizacje działające w sektorze edukacji.

NAZWA INSTYTUCJI	KONTAKT/DANE	UCZESTNICZY
L'Arcobaleno Servizi (Social Cooperative Progetto Crescere)	Via Kennedy, 17, 42124, Reggio Emilia, WŁOCHY Tel: 00390522934524 Fax: 00390522306788 Email: euprojects@progettocrescere.re.it	Patrizia Fantuzzi (Koordynator) Annamaria Agosti Maria Teresa Faccin Graziana Porro Lisa Vescogni
Equipo de Orientacion Educativa y Psicopedagógica de Molina de Segura (EOEP)	C/Joaquin Abellán, s/n Centro El Jardin, Molina de Segura , Murcia 30500 HISZPANIA Tel: 0034968641669 Email: eopmolina@regmurcia.com	Maria Resurrecion García López (Koordynator) Maria de Mar Leal Baeza Josefa Pilar Miranda López Maria Eusebia Flores Baeza Francisca Capel Torres Margarita Alba Gamez Raul Vicente Salar Trinidad Serrano Moreno Juana Guillen Caballero
Sundsvalls kommun CFK-Stöd- och utvecklingsteamet förskola	Barn- och utbildning Selångergården, 85185, Sundsvall, SZWECJA ulla.jacobsson- hemgren@skola.sundsvall.se	Ulla Jakobsson Hemgren (Koordynator) Anna-Lisa Wikström Katarina Nygren Anna Maria Henriksson Elisabeth Hellström Helena Martinsson Anette Sandström
Ośrodek Edukacyjny Taurus S.C.	Ul. T. Kościuszki 41 m 3 05-825 Grodzisk Mazowiecki POLSKA wychowanie@wychowanie.pl	Bożena Strzemieczna (Koordynator) Agnieszka Strzemieczna Patrycja Kochan Karolina Skoczek Cezary Kacprzak

**Cooperativa Sociale Progetto Crescere (L'Arcobaleno Servizi)
(KOORDYNATOR)**

Progetto Crescere jest placówką znajdującą się w Reggio Emilia, utworzoną w 1993r. przez dwie ważne instytucje, L'Arcobaleno Servizi i Centro Lina Mazzaperlini. Obie instytucje zajmują się dziećmi oraz osobami niepełnoletnimi, które mają szczególnie trudną sytuację materialną, problemy w nauce oraz natury psychologicznej. Organizacja ma na celu wsparcie tych rodzin, zapewnia także zaplecze kliniczne, socjalno - edukacyjne dla obywateli oraz organizacji edukacyjnych. Dzięki szeroko wyspecjalizowanej kadrze ekspertów: neuropsychitarom, psychologom, logopedom, edukatorom, specjalistom od psychomotoryki, szkoleniowcom, ma możliwość wspierać przedszkola, szkoły podstawowe i licea oraz realizować ok. 80 projektów rocznie. Projekty skupiają się na wdrażaniu, integracji, promowaniu zdrowia psychicznego i fizycznego, a także pokonywaniu wszelkich trudności. Zajęcia odbywają się w szkołach i dotyczą kwestii problematycznych; obejmują także warsztaty i poradnictwo dla rodziców i nauczycieli i uczniów oraz projekty dotyczące ochrony socjalnej.

Cele: określenie działań promujących ideę zdrowia psychicznego i fizycznego, a także działań zapobiegającym problemom; promocja innowacyjnych metod edukacyjnych; wspieranie kadry nauczycielskiej i podnoszenie ich kompetencji; promowanie dialogu między szkołą a rodzicami oraz między członkami rodziny (głównie dotyczy rodzin z trudną sytuacją życiową).

Equipo de Orientación Educativa y Psicopedagógica de Molina de Segura (EOEP) (Partner)

EOEP, to Publiczny Zespół Edukacyjny pod administracją miasta Murcia. Organizacja składa się z ekspertów, którzy wspierają przedszkola i szkoły podstawowe. Zespół ten zajmuje się problematyką przedszkolną i wczesnoszkolną w 7 miastach. W instytucji współpracuje 22 doradców: psychologów, pedagogów, psychoterapeutów oraz pracowników socjalnych. Organizacja zajmuje się 60-ciomą placówkami szkolnymi w tym przedszkolami i szkołami podstawowymi. Zespół skupia się na 3 głównych aspektach: poradnictwie dla kadry edukacyjnej, pomocy uczniom (szczególnie podczas zadań ewaluacyjnych), poradni rodzinnej.

Funkcje poradni psychologiczno-pedagogicznej to:

1. Udzielanie profesjonalnych porad pracownikom edukacyjnym, aby mogli pracować w różnorodnych środowiskach.
2. Współpraca dotycząca zapobiegania trudnościom rozwojowym i edukacyjnym.
3. Przeprowadzanie ewaluacji psychologiczno-pedagogicznych aby pomóc uczniom o specjalnych wymaganiach oraz takim, którzy wyróżniają się rozwojem ponad poziom pozostałych uczniów.
4. Doradztwo w zakresie Szkolnych Programów Integracyjnych.
5. Edukacja, wsparcie, informacja dla rodzin oraz kształtowanie poprawnych relacji.

EOEP uczestniczyła w Programie Grundtvig "Uczenie się przez całe życie" - LLP w latach 2010 - 2012 - "Nowe perspektywy w edukacji rodziców" (Partnerzy: Włochy, Francja, Turcja, Bułgaria i Hiszpania). Zespół hiszpański uczestniczył w wielu europejskich szkoleniach między innymi:

- kursy w ramach programu Comenius (Włochy): Dysleksja, umiejętność pracy w zespole i społeczności szkolnej, Internet - źródło wiedzy pedagogicznej,
- Wizytacje w krajach projektu (Francja, Włochy): Nowoczesne systemy szkoleń dla klas specjalnych,
- Pestalozzi Programme (Germany) "Rozszerzenie świadomości demokratycznej i obywatelskiej poprzez edukację w domu i szkole".

Región de Murcia
Consejería de Educación,
Formación y Empleo

Ośrodek Edukacyjny Taurus S.C. (Partner)

Ośrodek Edukacyjny Taurus jest prywatną instytucją założoną w 1998 r. Taurus oferuje kursy i szkolenia dla dorosłych prowadzone w formie stacjonarnej oraz on-line. Nasz Ośrodek prowadzi kursy w zakresie psychologii, edukacji i profilaktyki zdrowotnej, a także metodyki nauczania. Organizujemy warsztaty dla rodziców, nauczycieli, pracowników służby zdrowia, pracowników policji. Nasz Ośrodek prowadzi szkolenia "miękkie" dotyczące komunikacji interpersonalnej (np. w zakresie rozwiązywania konfliktów i asertywności), profilaktyki (np. zapobiegania agresji, profilaktyki HIV/AIDS), a także dydaktyki i metodyki zajęć. Mamy duże doświadczenie w zakresie tworzenia i wdrażania programów nauczania dotyczących edukacji seksualnej. Nasz Ośrodek działa także na płaszczyźnie wydawniczej, wydajemy materiały edukacyjne dla uczniów i nauczycieli do przedmiotu wychowanie do życia w rodzinie. Wielu nauczycieli i uczniów w naszym kraju korzysta z naszych książek i programów nauczania do przedmiotu wychowanie do życia w rodzinie.

Jedną z naszych form wydawniczych są e-booki:

- Żeby godziny wychowawcze nie były nudne.
- Czas na godzinę wychowawczą.
- Agresja w szkole. Przewodnik dla nauczycieli i rodziców.
- Dla szkół. Programy, projekty, fundusze. Pomysły dla szkół - jak wykorzystać pieniądze z Unii Europejskiej.

Ośrodek Edukacyjny Taurus posiada doświadczenie w realizacji wielu projektów edukacyjnych zarówno jako partner, jak i koordynator, które są finansowane i wspierane przez Komisję Europejską.

Dzięki udziałowi w projekcie N.E.T.WORK, Taurus miał okazję poszerzyć swoją ofertę edukacyjną o nowe formy działalności skierowane do wychowawców, nauczycieli i pedagogów. Współpraca międzynarodowa w ramach projektu dała nam szansę na wykorzystanie doświadczenia partnerów w dziedzinie edukacji.

**Sundsvalls Kommun Barn- och utbildning,
Stöd- och utvecklingsteamet-förskola
(Partner)**

Nasz zespół został powołany w 1996 roku. Głównym celem jest pomoc szkołom w adaptacji i integracji wszystkich dzieci, niezależnie od kraju pochodzenia, rasy, religii, kultury w przedszkolach publicznych i szkołach podstawowych (dzieci od 1-16 lat).

Obecnie nasz zespół zapewnia wsparcie przedszkolom oraz szkołom dzięki wysoce wykwalifikowanej kadrze specjalistów: logopedów, psychologów, pracowników socjalnych i pedagogów.

Pracujemy na zlecenie dyrekcji szkół, również kadry zajmującej się adaptacją uczniów do środowiska szkolnego, także tych z trudnościami w nauce oraz kadry skupiającej się na promowaniu idei zdrowego życia itp. Współpracujemy z innymi organizacjami sektora szkolnictwa publicznego znajdującymi się w Sundsvall i w innych miejscowościach. Wśród nich są między innymi instytucje należące do sektora zdrowia, pomocy socjalnej, w szczególności zajmującymi się polepszeniem warunków życia w rodzinie. Praca organizacji podlega zasadom prawa narodowego dotyczącego szkolnictwa, ustawowym programom nauczania, podlega także pod regionalnie wypracowane normy i szereg działań dotyczących edukacji.

Region i miasto Sundsvall ma wysoki procent imigrantów. Oznacza to duży odsetek dzieci pochodzących z rodzin wielojęzycznych. Szwedzkie władze oferują wsparcie dla tych rodzin w zakresie nauki języka. System edukacyjny kładzie szczególny nacisk, aby nauczyciele posiadali odpowiednie kwalifikacje do pracy w wielonarodowym środowisku.

Uczestnictwo w tym projekcie pozwoli organizacji ulepszyć działania na rzecz poprawy współpracy z rodzinami w sposób bezpośredni i pośredni. Główny cel, to podniesienie kompetencji kadry pedagogicznej w naszej organizacji. Pozwoli to pomagać lepiej rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych.

Dzięki projektowi N.E.T.WORK nasz zespół stworzył szereg praktycznych i kreatywnych rozwiązań dla kadry pedagogicznej uczącej w przedszkolach dzieci imigrantów, przybyłych do Szwecji z różnych krajów.

Celem badania było określenie fundamentów i struktury projektu N.E.T.WORK.

Zdecydowaliśmy się stworzyć ankietę, która umożliwi opracowanie odpowiednich narzędzi w odniesieniu do założeń ramowych projektu. Grupy beneficjentów biorących udział w ankiecie pomogły nam określić konkretne pole do działania.

Podstawowy schemat został opracowany i zastosowany przez wszystkie kraje partnerskie. W każdym kraju formuła ankiet w oparciu o grupę docelową była odpowiednio modyfikowana i rozszerzana. Dzięki tej strategii, ankiet nadała wspólny tor działań, uwzględniając jednocześnie różnice w obszarze edukacji, dydaktyki i współpracy z rodzicami, które w każdym kraju partnerskim mają indywidualny charakter.

Metodologia i zastosowane przykłady

Podstawowa wersja ankiety składała się z części ewaluacyjnej - czyli 2 pytań określających problem w danej skali, części opisowej - czyli 2 pytań otwartych, oraz 2 pytań podzielonych na dwie części (dychotomicznych). Taki rodzaj ankiety przeprowadziła Polska strona.

Podstawowa wersja została zmodyfikowana przez instytucję z Hiszpanii. Instytucje z Włoch oraz Szwecji dodali pytania określające problem liczebnie, czyli bazując na skali, Szwecja dodatkowo rozwinęła ankietę przeprowadzając burzę mózgów.

Wzorzec podstawowy

Pierwsze dwa pytania w ankiecie umieszczono bazując na problematyce ocenianej w skali. Te pytania zostały skonstruowane w taki sposób, aby wnioski i ocena mogły być traktowane jako element niezależny, bądź jako suma wypadkowa.

Kolejne dwa pytania należały do rodzaju pytań otwartych, ich cel to przybliżenie kierunku problematyki i zagadnień. Z jednej strony wskazanie pozytywnych aspektów relacji z rodzicami, z drugiej przedstawienie tej problematycznej kwestii czyli uwypuklenie elementów, które podczas trwania projektu N.E.T.WORK były szczegółowo opracowywane.

Dwa ostatnie pytania zostały podzielone na dwie części każde, i stanowiły konsekwentny ciąg dalszy problematyki. Oczekiwania ankietowanych zostały klarownie przedstawione w oparciu o szczegółowo skonstruowane pytania. Respondenci wymienili jakie narzędzia, metodologia oraz tematyka przyczynią się do opracowania dobrego podręcznika i stworzonych na jego bazie warsztatów.

Elementy dodatkowe

Szwedzcy i Włoscy Partnerzy zdecydowali się na model pytań opisowych związanych z indywidualnymi, zawodowymi cechami uczestników (rodzaj szkoły, charakter pełnionej roli w szkole, doświadczenie zawodowe, itp.).

Instytucja z Włoch uznała ten charakter pytań w ankiecie jako ważny punkt odniesienia do analizy wyników (rodzaj szkoły).

Polscy, Szwedzcy i Włoscy Partnerzy określili konkretną grupę docelową i był to czynnik, mający wpływ na poszczególne wyniki i metodologię zastosowaną w każdym kraju.

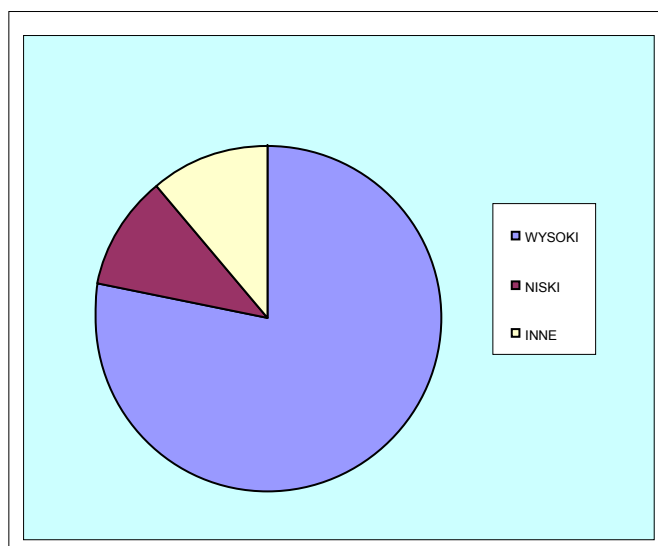
Liczby, Koncepcja, Rezultaty, Wnioski...

Liczba respondentów: 510

W grupie badawczej znaleźli się przedstawiciele grona pedagogiczno-dydaktycznego, kadra pracująca w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach średnich.

Pytanie 1

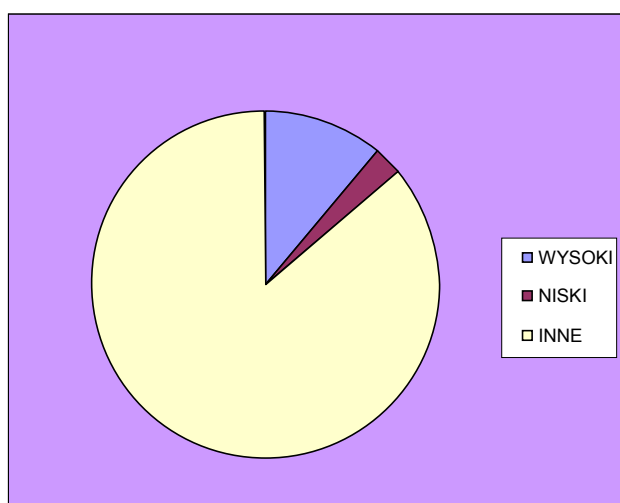
Wpływ relacji z rodzinami na moje życie zawodowe

- Prawie **78%** ankietowanych oceniło istotę relacji z rodziną WYSOKO (wymienili najwyższą wartość w skali numerycznej).
- Prawie **1%** ankietowanych oceniło istotę relacji z rodziną NISKO (wymienili najniższą wartość w skali numerycznej).

Pytanie 2

Satysfakcja w relacjach z rodzinami

- Prawie **11%** ankietowanych oceniło relacje z rodziną za satysfakcjonujące **WYSOKO** (wymienili najwyższą wartość w skali numerycznej).
- Zaledwie ok. **3%** ankietowanych oceniło relacje z rodziną za **SŁABĄ** (wymienili najniższą wartość w skali numerycznej).
- Prawie **86,5%** ankietowanych ocenia swoje relacje z rodziną za **poprawne, ale nie w pełni satysfakcjonujące**.

Z ankiet szwedzkich i włoskich wynika, że większość respondentów ocenia relacje z rodzinami używając pozytywnych określeń. Tego rodzaju wnioski można wyciągnąć we wszystkich krajach partnerskich.

Pytanie 3

Jakie są pozytywne aspekty w relacjach z rodzinami według nauczycieli i pozostałego grona dydaktycznego.

Odpowiedzi na to pytanie różniły się w każdym kraju, w zależności od badanej grupy ankietowanych. Niemniej jednak miały bardzo dużo wspólnych cech.

W Szwecji główny nacisk kładziony jest na nowo przybyłe rodziny imigrantów, pozytywne aspekty relacji międzykulturowych takich jak: szanse na czerpanie z innych kultur, stawanie się bardziej otwartymi, docenianymi, widocznymi w działaniach, zapoznanymi z nowymi kręgami i przewyciężającymi stereotypy. **W Hiszpanii** spotykamy odpowiedzi, które również są istotne dla szwedzkich realiów. Hiszpanie w pytaniach otwartych ankiety stwierdzili, że pozytywne relacje z rodzinami są ściśle powiązane z ich zaangażowaniem w życie szkolne i zapoznanie się z problematyką, z jaką zmagają się poszczególne rodziny. **We Włoszech** za pozytywny aspekt uznano umiejętność wypracowania dialogu z konkretną rodziną i odnalezienie odpowiedniej strategii w rozwiązywaniu problemów. **W Polsce** szczególny nacisk kładziony jest na współpracę z rodzinami dzieci w gimnazjach (starszych uczniów), efektywna współpraca i wzajemna kontrola nad zachowaniami uczniów z różnymi uwarunkowaniami (trudna sytuacja materialna, problemy natury emocjonalnej i społecznej itp.)

Trudno nie zauważyć, że odpowiedzi ankietowanych na pytania pokazujące skalę problemu we wszystkich krajach uzupełniają się i umożliwiają stworzenie wspólnego mianownika.

Pytanie 4

Jaka tematyka związana z problemem komunikacji z rodzinami jest dla pedagogów najtrudniejsza?

Podsumowując, dane wskazują, że najtrudniej rozmawiać o:

- kłopotach w nauce i problemach w rozwoju dziecka
- negatywnych i problematycznych zachowaniach uczniów
- problemach emocjonalnych uczniów
- zderzeniu kulturowym i trudnościach w adaptacji rodzin imigrantów/obcokrajowców - co może mieć wpływ na izolowanie się od uczestniczenia w życiu szkolnym.

Ten ostatni problem dotyka szczególnie Szwecję, Włochy i Hiszpanię. W zdecydowanie mniejszym stopniu - Polskę.

Pytanie 5

*Jeśli miał(a)byś możliwość uczestniczenia w kursie dotyczącym kształtowania Twoich relacji z rodzicami, **które tematy** wybrał(a)byś jako najbardziej odpowiadające Twoim oczekiwaniom?*

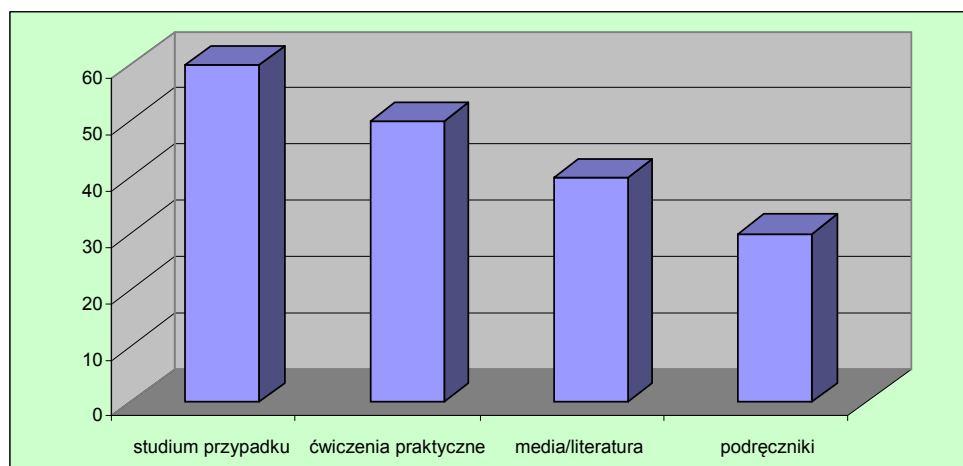
Nauczyciele i szeroko rozumiane grono dydaktyczne oczekuje warsztatów w sferze poprawy efektywności komunikacji szczególnie w zakresie: jak przekazywać kłopotliwe (problematyczne) informacje. Mają nadzieję, że warsztaty pomogą wskazać im, jak powinna poprawnie przebiegać efektywna i świadoma rozmowa dotycząca kłopotliwych tematów. Następną istotną powiązaną kwestią jest zachęcanie rodzin do udziału w życiu szkolnym i zaangażowaniu w budowaniu wzajemnych pozytywnych relacji.

Tematyka spodziewanych warsztatów wymieniana przez ankietowanych była różna. Można jednak wymienić trzy ważne elementy:

- Jak poruszać trudne kwestie?
- W jaki sposób angażować i motywować rodziców do współpracy z nauczycielami, pedagogami?
- Jak tworzyć dobre relacje z rodzicami?

Pytanie 6

Jeśli miał(a)byś możliwość uczestniczenia w kursie dotyczącym kształtowania Twoich relacji z rodzicami, **jakie narzędzia** wybrał(a)byś jako najlepsze metody wykorzystywane podczas kursu?

Jako **narzędzia** niezbędne do przeprowadzenia oczekiwanych warsztatów, ankietowani wskazali:

Ponad **60%** ankietowanych wskazało **studium przypadku**

Ponad **50%** ankietowanych wskazało **ćwiczenia praktyczne**

Ponad **40%** ankietowanych wskazało **media/literaturę**

Ponad **30%** ankietowanych wskazało **skrypty/podręczniki**

Wielu ankietowanych wskazało potrzebę wsparcia środowiska nauczycieli, pedagogów, edukatorów, itp. w sferze efektywnej komunikacji z rodzinami i wypracowywaniem własnych umiejętności komunikacji interpersonalnych.

Poprzez wyraźne nakreślenie wszystkich kwestii problematycznych wymienionych w ankiecie, projekt N.E.T.WORK, we współpracy z partnerami z Włoch, Polski, Szwecji i Hiszpanii, będzie tworzył podręcznik, którego celem będzie wsparcie nauczycieli, pedagogów i kadry dydaktycznej, zwiększyć efektywność swoich działań w zakresie budowania właściwych relacji z rodzinami.

Proces tworzenia warsztatów

Dzięki badaniom, partnerzy projektu stworzyli nowe warsztaty, w których umieścili wyniki swoich doświadczeń. Szkolenie jest podzielone na wstęp, wprowadzenie do tematyki oraz 3 odrębne rozdziały.

Część pierwsza **“Wstęp: Komunikacja”** jest poświęcona teorii.

Część druga zawiera 3 różne podrozdziały tematyczne:

1. *Jak motywować i zachęcać rodziców do współpracy z nauczycielami/pedagogami:*

Analiza i nauka: na czym polega świadome uczestnictwo rodziców w życiu szkolnym; jakie elementy mogą ułatwić bądź utrudnić współpracę z rodzicami; emocje, które towarzyszą nauczycielom we współpracy z rodzicami; typy rodziców w ocenie nauczyciela; relacje nauczyciele - rodzice.

2. *Jak budować dobre relacje z rodzicami:*

Analiza i nauka: mocnych i słabych stron - aby osiągnąć dobre relacje w środowisku; jak ważne jest pierwsze wrażenie; o czynnikach, które pełnią funkcję efektywnej i pozytywnej komunikacji; jak określić szkodliwe czynniki; o różnych stylach komunikacji; jak nawiązać komunikację z rodzicami pierwszoklasistów szkoły podstawowej (strategia i narzędzia).

3. *Jak rozmawiać na problematyczne tematy związane z dziećmi:*

Analiza i nauka: problematyczne zagadnienia do omówienia z rodzicami; zasady efektywnej komunikacji w tematach trudnych.

Warsztaty zawierają również część poświęconą zagadnieniu adaptacji ucznia w nowej placówce, czyli pierwszoklasista w szkole podstawowej.

Spotkanie	Temat
WSTĘP	<i>Komunikacja</i>
Pierwsze spotkanie	<i>Jak motywować i zachęcać rodziców do współpracy z nauczycielami i pedagogami?</i>
Drugie spotkanie	<i>Jak budować poprawne relacje z rodzicami?</i>
Trzecie spotkanie	<i>W jaki sposób rozmawiać na problematyczne tematy dotyczące dzieci?</i>
Dodatkowe spotkanie	<i>Witamy w pierwszym roku szkoły podstawowej!</i>

Wstęp. Opis metodologii.

Spotkanie ma specjalny charakter, ma ono pomóc dotrzeć w jak najbardziej precyzyjny sposób do grupy docelowej.

1. Każde spotkanie rozpoczyna się od **początkowej ewaluacji**: czyli zbioru oczekiwań uczestników, którzy świadomie i otwarcie podają powód uczestnictwa w warsztatach oraz ich pierwotną wiedzę dotyczącą tematyki warsztatów.
2. Wprowadzenie w temat szkolenia, podczas których słuchacze poznają temat dzięki symulacji.
3. **Ćwiczenia praktyczne**: te zadania pozwalają uczestnikowi zrozumieć tematykę spotkania, poprzez aktywne uczestnictwo w symulacjach.
4. Ćwiczenia mogą się różnić w zależności od tematu: zadania z podziałem na role, burza mózgów, zajęcia polegające na współpracy, studium przypadku, ocena sytuacji w oparciu o przedstawiony fragment materiału filmowego.
5. **Podsumowanie**: wyciąganie wniosków i dyskusja. Wspólne opinie na forum.
6. Uczestnicy są zachęceni do dzielenia się własną opinią na temat przydatności warsztatów oraz do przedstawiania uwag, pomysłów, propozycji, wniosków.
7. **Moje plany działania na przyszłość** - to ostatni element spotkań: uczestnicy w oparciu o wykonywane wcześniej ćwiczenia, tworzą swój osobisty plan działania na przyszłość.

Warsztaty polegają na aktywnym uczestnictwie. Taki wariant pracy gwarantuje odpowiednie zrozumienie tematyki w bezpośredni sposób, metodą empiryczną wykorzystując różne narzędzia.

CEL WARSZTATÓW

Głównym celem warsztatów jest stworzenie przestrzeni, w której nauczyciele będą mogli:

- Dowiedzieć się, jak udostępnić rodzicom udogodnienia oferowane przez szkołę
- Dokonać analizy pozytywnych i negatywnych aspektów aktywności rodziców
- Zaproponować rodzicom nowe metody sprzyjające dobrej współpracy i aktywności
- Dokonać analizy trudności pojawiających się w relacjach rodzice-nauczyciele
- Poprawić umiejętności komunikacji interpersonalnej
- Dokonać analizy sposobów komunikacji z rodzicami oraz poznać strategię umożliwiającą nawiązywanie odpowiednich relacji

Warsztaty eksperymentalne

Pierwsza wersja szkolenia została przetestowana w czterech krajach w okresie od stycznia do maja 2014 roku. W warsztatach uczestniczyło 154 nauczycieli, ocenę szkolenia dokonano poprzez ankietę (załącznik).

Uczestnicy dobrze ocenili treść, metody oraz zaproponowane materiały i narzędzia, w szczególności dobrze ocenili metody aktywne oparte na współpracy w grupie, wymianie doświadczeń i studiach przypadku. Szkolenie zostało ocenione w odniesieniu do przydatności we własnej pracy (4,5 w skali od 1 do 5).

Więcej informacji na temat wyników ankiety, w załączniku (*Synteza ewaluacji końcowej*).

Ostateczna wersja warsztatów

Wdrażanie i wyniki ankiet, w szczególności sugestie i uwagi, których udzielili uczestnicy warsztatów eksperymentalnych umożliwiły opracowanie ostatecznej wersji szkolenia, które zawarte jest w II części niniejszego podręcznika.

II CZĘŚĆ: Warsztaty

Wstęp do warsztatów

Poradnik jest formą szkolenia dla nauczycieli i kadry pedagogicznej. Treść poradnika dotyczy tematyki komunikacji i relacji z rodzicami.

Jest to zbiór pomysłów, zadań, ćwiczeń oraz przykładów podzielonych na 3 różne części:

- Część pierwsza: Jak motywować i zachęcać rodziców do współpracy z nauczycielami i pedagogami?
- Część druga: Jak budować poprawne relacje z rodzicami?
- Część trzecia: Jak rozmawiać na problematyczne tematy związane z dziećmi?

Warsztaty mogą być przeprowadzone w dowolny sposób, mogą składać się z trzech spotkań lub też przyjąć inną formę.

Każde proponowane ćwiczenie oraz przykład powinny zostać wykorzystane w odpowiednim kontekście (np. pod kątem uczestników, celu warsztatów, pierwotnej wiedzy całej grupy, itp.).

Trener wybiera odpowiednie części z każdego spotkania, modyfikuje, dodaje ćwiczenia i przykłady. Nie musi wykorzystywać wszystkich załączonych przykładów. W poradniku zawarte są również puste strony do wykorzystania podczas kreatywnej pracy nad pomysłami, ćwiczeniami i przykładami.

Trenerzy są zobowiązani zwrócić uwagę:

- z jaką grupą pracuje,
- jakie ćwiczenia i przykłady w poradniku są odpowiednie dla konkretnej grupy,
- czy możliwe jest wykorzystanie ćwiczeń i przykładów wymienionych w poradniku, czy powinienam zmodyfikować formę albo zawartość?
- czy ja jako instruktor, powinienam dodać nowe ćwiczenia bądź przykłady?

Ostatnie, ale nie mniej ważne - ciesz się pracą.

Powodzenia!

Ćwiczenia przełamujące bariery

WPROWADZENIE

Uczestnicy przedstawiają się, a następnie wykonują kilka wybranych ćwiczeń z poniższych.

ĆWICZENIE NR 1. "Gdybym był/była..."

czas: 5 minut dla każdego uczestnika

1. Wszyscy uzupełniają *przykład*:

Gdybym był/była ...

- zwierzęciem .....
- miejscem .....
- zajęciem .....

2. Każdy z uczestników przedstawia się grupie poprzez odczytanie i uzasadnienie powyższych wyborów.

Narzędzia:

- Kserokopia *załącznika 0a* dla każdego uczestnika
- Długopis dla każdego uczestnika

ĆWICZENIE NR 2. "Autoportret"

1. Rozdaj każdemu uczestnikowi biały papier i kredki
2. Każdy z uczestników rysuje własny portret
3. Trener zbiera obrazki
4. Trener rozdaje pomieszane obrazki (każdemu uczestnikowi jeden)
5. Każdy uczestnik próbuje dopasować odpowiednią osobę do obrazka
6. Uczestnik ma 2 minuty na krótką rozmowę z osobą pasującą do rysunku
7. Po zakończeniu rozmów, każdy z uczestników przedstawia grupie osobę, z którą przeprowadzał wywiad

Narzędzia:

- Papier
- Kredki

ĆWICZENIE Nr 3. "Kontakt BINGO!"

1. Każdy uczestnik ma kartkę "Kontakt BINGO"
2. Każdy uczestnik ma za zadanie uzupełnić tabelkę i odnaleźć osoby, które przedstawiają czynności wymienione w tabeli
3. Kiedy jedna osoba skończy wypełniać całość, oznajmia to grupie hasłem "Bingo!" i ćwiczenie się kończy
4. Uczestnik odczytuje pozostałym swój wynik.

Narzędzia:

- Kserokopia załącznika Oc dla każdego uczestnika
- Długopis dla każdego uczestnika

ĆWICZENIE Nr 4. "Kolaż"

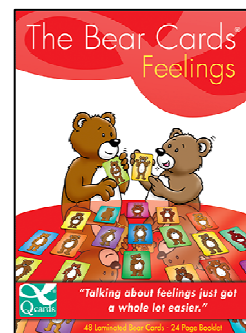
1. Wyłóż na stół kserokopie kolorowych czasopism, nożyczki, klej
2. Rozdaj każdemu uczestnikowi czystą kartkę
3. Każdy uczestnik ma za zadanie wyciąć obrazki, które go obrazują
4. Uczestnik pokazuje wycięte obrazki i wyjaśnia swój kolaż, tłumacząc powody, dla których je wybrał

Narzędzia:

- Arkusz papieru dla każdego uczestnika
- Kolorowe czasopisma
- Klej, nożyczki

ĆWICZENIE NR 5. "Niedźwiedzie"

1. Wyłóż na stół karty rysunkami do góry
2. Każdy z uczestników wybiera jedną lub dwie karty, które oddają stan jego uczuć w odniesieniu do kursu
3. Każdy uczestnik ma za zadanie wyjaśnić swój wybór
4. Uczestnik pokazuje wycięte obrazki i wyjaśnia swój kolaż grupie, tłumacząc powody, dla których je wybrał

Narzędzia:

- Karty Niedźwiedzie*

*St Luke i Veeken John. (1997) Niedźwiedzie - klasyczne narzędzie do opisywania uczuć.

Australia. www.innovativeresources.org

ĆWICZENIE Nr 6. "Kręgi taneczne"

1. Grupa jest podzielona na dwie grupy, które tworzą dwa okręgi, jeden wewnątrz drugiego,
2. Kiedy zaczyna grać muzyka, grupa w środku zaczyna się poruszać w prawo, a zewnętrzny krąg - w kierunku przeciwnym,
3. Kiedy muzyka przestaje się, uczestnicy odwracają się do siebie twarzami i przedstawiają się sobie nawzajem,
4. Gdy muzyka rozpoczyna grać ponownie, uczestnicy ponownie zaczynają poruszać się w przeciwnych kierunkach itd...
5. Zabawę powtarza się, dopóki większość uczestników przedstawi się sobie wzajemnie

NARZĘDZIA:

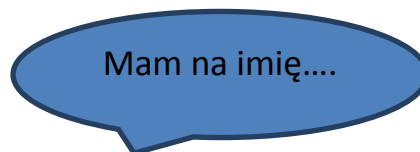
- magnetofon

ĆWICZENIE Nr 7. "Mam na imię..."

Każda osoba z grupy pisze swoje imię na kartce papieru i opowiada co to dla niej/niego oznacza

NARZĘDZIA:

- Długopis i kawałek papieru na uczestnika

Pierwsze spotkanie:
Temat: Jak motywować i angażować rodziców do współpracy z nauczycielami i pedagogami?

Część 0. Ewaluacja wstępna

Ćwiczenia przełamujące bariery w celu przedstawienia uczestników

Ćwiczenie nr 0.1.

Pierwotna wiedza odnośnie tematyki warsztatów (początkowa ewaluacja)

WSTĘP

Rozdaj uczestnikom **Załącznik nr 1**: w pierwszej kolumnie powinny znajdować się informacje dotyczące wiadomości i doświadczeń, które uczestnik posiada w tematyce szkolenia; w drugiej kolumnie powinny znajdować się oczekiwania uczestnika wobec warsztatów.

Wariant A

Zbierz wypełnione załączniki i rozdaj je w przypadkowej kolejności uczestnikom, przekazując jednocześnie polecenie “wskaż osobę, która według Ciebie napisała te informacje, podejź i porozmawiaj z nim/nią przez 5 minut odnośnie treści znajdujących się na kartce”

Wariant B

- Rozmowy w parach przez 5 minut o własnych pomysłach
- Każdy uczestnik przedstawia pomysły całej grupie
- Trener zbiera informacje i zapisuje: odnośnie pierwotnych doświadczeń uczestników oraz odnośnie oczekiwań co do warsztatów.

NARZĘDZIA:

- Kserokopia załącznika nr 1 dla każdego uczestnika
- Długopis dla każdego uczestnika
- Tablica i kreda do zapisania notatek odnośnie wspólnych pomysłów

CZAS: 15 minut

Część 1. Wprowadzenie do tematyki warsztatów

Ćwiczenie nr 1.1

Jak rozumiesz udział rodziców w życiu szkolnym?

INSTRUKCJA

Przygotuj ćwiczenie:

- Wydrukowane obrazki (Załączniki nr 2.) leżą przygotowane na podłodze
- Każdy uczestnik wybiera jeden obrazek i opisuje go oraz własne odczucia dotyczące obrazka

NARZĘDZIA:

- Kolorowa kopia każdego obrazka - załącznik nr 2
- Nożyczki do wycinania obrazków/kart
- Notatnik i długopis dla trenera

CZAS: 10 minut

Ćwiczenie nr 1.2

Jaki jest cel tych warsztatów?

Jak przedstawia się obecnie sytuacja w szkołach?

INSTRUKCJA

Trener przedstawia obrazki, które dotyczą trudności w komunikacji (slajdy) i rozpoczyna dyskusję.

NARZĘDZIA:

- Komputer z projektorem
- Slajdy nr 1, 1a, 1b: “Rola nauczyciela” (brak poczucia własnej wartości, przypisywanie cech niezgodnych z charakterem)
- Slajd nr 2: “Obawa przed oceną”
- Slajd nr 3: “Nieporozumienie w komunikacji”
- Slajd nr 4: “Miejsce i czas wywiadówki i rozmowy”
- Slajd nr 5: “Brak aprobaty na ocenę wystawioną przez nauczyciela”
- Tablica i kreda do zapisania wspólnych pomysłów

CZAS: 15 minut

Ćwiczenie nr 1.3

Co ułatwia, a co utrudnia współpracę z rodzicami?

Wariant A

INSTRUKCJA

Rozpocznij burzę mózgów i dyskusz z wnioskami uczestników.

NARZĘDZIA:

- Tablica i kreda do zapisania wspólnych wniosków
- Proponowane tematy: agresja rodziców, uzasadnienie złego zachowania dzieci, niedotrzymanie złożonych zobowiązań, obietnic bądź lekceważenie obowiązków, nieodbieranie telefonów od nauczyciela, przemoc, rozbita rodzina, szybka reakcja, szczerość, brak porozumienia stron itd.

Wariant B

INSTRUKCJA

Uczestnicy wybierają po jednej karteczce i wyjaśniają powody takich zachowań.

NARZĘDZIA:

- Karteczki "sklerotki", na każdej karteczce wypisane słowa/zdania Wariantu A (np. agresja rodziców, uzasadnienie złego zachowania dzieci, niedotrzymanie złożonych zobowiązań, obietnic bądź lekceważenie obowiązków, nieodbieranie telefonów od nauczyciela, przemoc, rozbita rodzina, szybka reakcja, szczerość, brak porozumienia stron ...)
- Długopis
- Tablica, na której przyklejane będą karteczki

CZAS: 15 minut

Ćwiczenie nr 1.4

Jakie emocje (negatywne i pozytywne) towarzyszą nauczycielowi podczas współpracy z rodzicami?

INSTRUKCJA

Dyskusja dotycząca tematu

Wariant A. Burza mózgów

Uczestnicy razem spisują na papierze swoje emocje (zadowolenie, radość, złość, poczucie bezsilności, poczucie bycia potrzebnym, etc ...).

NARZĘDZIA:

- Arkusz papieru
- Długopisy
- Tablica do przypięcia arkusza

Wariant B. "Wyobraź to sobie..."

Uczestnicy podzieleni są na 2 grupy, pierwsza składa się z nauczycieli, druga z rodziców; ich zadanie to wybrać emocje, które towarzyszą rozmowie i przedstawić grupie uzasadnienie.

NARZĘDZIA:

- Karty z emocjami z Wariantu A (Wszystkie emocje, które wynikają ze współpracy (satysfakcja, radość, złość, bezradność, bycie potrzebnym, etc...).
- Tablica, na której przyklejane będą karty
- Nożyczki do wycinania obrazków/kart

Wariant C. "Narysuj swoją twarz...narysuj emocje!"

- Każdy uczestnik rysuje swoją twarz na papierze, próbując przedstawić swoje uczucia i emocje (podczas zajęć)
- Uczestnicy dzielą się swoją opinią z grupą

NARZĘDZIA:

- Arkusz papieru dla każdego uczestnika
- Kredki

CZAS: 20 minut

Ćwiczenie nr 1.5

INSTRUKCJA

Dyskusja na temat: *Typy rodzica według nauczycieli.*

NARZĘDZIA:

- Załącznik 3 (wymagający rodzic, agresywny, roszczeniowy, skory do współpracy, z poczuciem bezradności, przyjazny, nieodpowiedzialny, rezolutny i zdeterminowany, ok...)

- Tablica, na której przyklejane będą karty

CZAS: 10 minut

Ćwiczenie nr 1.6

Relacja nauczyciele- rodzice

INSTRUKCJA

W celu przedstawienia tematu trener pokazuje komiksy (załącznik nr 4) związane z relacją nauczyciele - rodzice

Utwórz dwie grupy: rodzice i nauczyciele.

- Rodzice zastanawiają się nad oczekiwaniami wobec nauczycieli
- Nauczyciele zastanawiają się nad oczekiwaniami wobec Rodziców
- Rodzice wspólnie z nauczycielami zastanawiają się nad oczekiwaniami obu stron. Co się uda wypracować a co nie? Dlaczego? Trener zbiera wnioski i zapisuje w dwóch kolumnach korzyści i utrudnienia dotyczące udziału rodziców w życiu szkolnym
- Propozycje są zapisywane na tablicy.

CZAS: 20 minut

Celem tej części warsztatów jest przedstawienie konkretnych przykładów z życia zawodowego nauczycieli i pedagogów.

Część 2. Zajęcia praktyczne w grupach: szkoła okiem rodzica

Ćwiczenie nr 2.1

INSTRUKCJA

Trener tworzy 4 - 5 grup i przekazuje informację dotyczącą jednego rodzica (załącznik nr 5)

Zadaniem każdej grupy jest stworzenie "portretu" albo "portretów" rodzica, każdy według różnych kryteriów takich jak:

- Co myśli rodzic idąc na wywiadówkę?
- Jaka jest jego/jej sytuacja rodzinna?
- Jaki jest jego/jej stosunek do dziecka?
- Co sądzi o nauczycielach i szkole?

- Co czuje?
- Co sądzi o sobie?
- PAMIĘTAJ O RODZINACH IMIGRANTÓW!

Cel tego ćwiczenia:

Spojrzenie szerzej na problem, nie tylko z własnej perspektywy.

Analiza sytuacji z pozycji rodzica i wyszukanie powodów niekorzystnie wpływających na współpracę.

Jeżeli jesteśmy w stanie określić dlaczego rodzic unika kontaktu z nauczycielem, to można wypracować odpowiednią strategię współpracy, której celem będzie zaangażowanie i motywacja rodzica do współdziałania razem z nauczycielem.

Z reguły nauczyciel nie ma wpływu na zmianę sytuacji życiowej rodzica, ale jeżeli zrozumie mechanizmy zaistniałego stanu rzeczy, wtedy będzie to również miało pozytywny wpływ na podejście do rodzica i jego/jej dziecka. W efekcie, może to prowadzić do sukcesu w nawiązaniu współpracy, pomimo, że na początku rodzic nie był skory do porozumienia z nauczycielem.

NARZĘDZIA: załącznik nr 5

CZAS: 15 minut

Część 3. Porady praktyczne jak usprawnić współpracę z rodzicami

Ćwiczenie nr 3.1

INSTRUKCJA

Trener przedstawia uczestnikom zdjęcia różnych osób - nauczycieli (załącznik nr 6)

Zadanie uczestnika polega na:

- Wypisaniu pierwszych wrażeń/skojarzeń, dotyczących zdjęcia konkretnego nauczyciela.
- Opracowaniu przebiegu hipotetycznej konwersacji (Czego się po niej spodziewasz? Jakie są Twoje oczekiwania?)
- Dyskusja w grupie

NARZĘDZIA:

- Slajdy załącznik 6 przedstawiające różne uczucia/emocje ok. złość, bezradność, radość, etc...).
- Komputer z projektorem

- Długopis i kartka papieru na notatki dla każdego uczestnika

CZAS: 15 minut

Część 4. Podstawowe zasady efektywnej współpracy

Krótkie podsumowanie części 1, 2 i 3.

Ćwiczenie nr 4.1

Dyskusja o współpracy

INSTRUKCJA

Dyskusja na temat podstawowych zasad efektywnej współpracy

Trener powinien moderować dyskusję i notować jej przebieg.

Trener przygotowuje i rozdaje uczestnikom krótki opis zasad dyskusji

NARZĘDZIA:

- kserokopie załącznika nr 7
- Arkusz papieru dla trenera

CZAS: 15 minut

Ćwiczenie nr 4.2

Jak ulepszyć współpracę?

INSTRUKCJA

Burza mózgów

Proponujcie jak ulepszyć współpracę i uczestnictwo rodziców w życiu szkolnym.

- Uczestnik otrzymuje karteczki post-it, na których wypisuje swoje sugestie, propozycje
- Każdy uczestnik przykleja na tablicy swoją karteczkę i wyjaśnia grupie swoje sugestie, propozycje
- Grupa wspólnie wybiera najciekawsze propozycje. Opracowanie nowych pomysłów dotyczących współpracy z rodzicami i podzielenie się nimi z pozostałymi uczestnikami warsztatów (wysyłanie listów, e-mail, pochwały ucznia, prośba o pomoc rodziców w działaniach klasowych, szkolnych, stworzenie listy instytucji pomocy rodzinom etc...)

CZAS: 20 minut

O czym najczęściej zapominamy?

Podkreślenie istoty motywacji: jak podnieść motywację pochwałami i skupienie się na pozytywnych aspektach pracy dziecka.

Wybór najlepszych propozycji i najbardziej przydatnych metod/strategii. Dodanie nowych sugestii i określenie sposobu ich wdrożenia.

Przypomnienie przybyłym uczestnikom jak ważne jest:

- Używanie obrazków jako narzędzi informacji
- Korzystanie z pomocy tłumacza (jeśli konieczne) - w przypadku rodziców imigrantów

NARZĘDZIA: karteczki, długopisy

Część 5. Podsumowanie

Ostatnie zadanie grupowe. Uczestnicy są proszeni o opinię na temat warsztatów: Czy poszerzyły moją wiedzę i umiejętności? Jakie są korzyści uczestnictwa w warsztatach?

Część 6. Mój plan działań

Ćwiczenie nr 6.1

W jaki sposób rozwinąć przyszły plan działania? Jakie są moje oczekiwania?

INSTRUKCJA

- układanie planu działania na kolejne miesiące
- uczestnicy otrzymują kartkę z tabelą, w którą wpisują swój plan działania na kolejne miesiące
- po ok. 15 min. trener zbiera wyniki
- po okresie ustalonym w planie działania, trener przesyła każdemu uczestnikowi jego tabelę w celu porównania zaplanowanych wcześniej działań z tymi, które udało się zrealizować

NARZĘDZIA: załącznik nr 8

CZAS: 15 minut

Spotkanie drugie.

Temat: Jak budować dobre relacje z rodzicami?

Część 0. Ewaluacja wstępna

[Sugerowane nawet, jeśli ten rozdział nie będzie wykorzystany]

Ćwiczenie nr 0.1

Treść: Znajomość tematu przed rozpoczęciem warsztatów i oczekiwania wobec nich (początkowa ewaluacja)

INSTRUKCJA

- Trener rozdaje kartki z tabelą. W jednej kolumnie uczestnik wypisuje jakie ma doświadczenie i wiedzę odnośnie tematu, a w drugiej, jakie ma oczekiwania wobec warsztatów
- Trener zbiera kartki i rozdaje je w przypadkowej kolejności uczestnikom, z informacją: "Znajdź uczestnika, który wypełnił tabelę i porozmawiaj z nią/nim przez 5 minut"
- Każdy uczestnik przedstawia grupie swojego partnera dyskusji
- Trener zbiera od wszystkich kartki z tabelami

NARZĘDZIA

- Kserokopia załącznika nr 9 dla każdego uczestnika
- Długopis dla każdego uczestnika
- Notatnik dla trenera

CZAS: 15 minut

"MOST"

[część łącząca poprzednie zajęcia]

Ćwiczenie nr 0.1

Trener łączy nowe zajęcia z poprzednimi:

1. Czy są jakieś pytania lub wątpliwości na temat ostatniego spotkania?
2. Czy masz jakieś uwagi lub pomysły, które chcesz przekazać grupie?

Każdy uczestnik odpowiada całej grupie, w ten sposób łatwiej będzie rozwiązać wątpliwości i dyskutować.

Część 1. Wprowadzenie do tematyki warsztatów

Ćwiczenie nr 1.1

Co pomaga w ustanowieniu dobrych relacji z innymi?

Co pogarsza relacje z innymi?

Wariant A

INSTRUKCJA

1. Burza mózgów na temat: "Co pozwala ustanowić dobre stosunki z innymi"

Podstawowe zasady wypisywane są na tablicy (np. zaangażowanie, serdeczność, przyjaźliwość, przyjemny ton głosu, okazywanie szacunku, spotkania o dogodnej porze, aktywne słuchanie, niewerbalne aspekty komunikacji, uśmiech, kontakt wzrokowy, pozytywne podejście do rozmówcy, koncentracja na dobrych stronach zastanej sytuacji, pochwały, zachęta, przekazywanie informacji w sposób przejrzysty, pewność siebie, determinacja)

2. Burza mózgów na temat: Co pogarsza relacje z innymi?

Podstawowe zasady wypisywane są na tablicy

Wariant B

INSTRUKCJA

Karty (załącznik nr 10) porzucane w dowolnym układzie na stole.

Grupa jest podzielona na kilka mniejszych zespołów i każdy z nich ma 2 arkusze papieru: na pierwszym uczestnicy wpisują elementy, które uznają za ważne, na drugim elementy, których nie chcą używać. Zespoły muszą wybrać gdzie przypisać karty i wyjaśnić dlaczego.

NARZĘDZIA

- Długopisy
- Załącznik nr 10
- Nożyczki
- 2 arkusze papieru dla każdej z grup

CZAS: 15 minut

Część 2. Zajęcia praktyczne

Ćwiczenie nr 2.1

INSTRUKCJA

Opisywanie uczestników za pomocą zdjęć różnych ludzi (załącznik 11).

Zadanie polega na:

- Opisaniu pierwszego wrażenia na temat konkretnej osoby.
- Przedstawieniu hipotetycznego przebiegu konwersacji z tą osobą. Czego możesz się spodziewać? Co inni o mnie sądzą?
- Dyskusja. Wyciąganie wniosków.

Cel ćwiczenia:

Uświadomienie uczestnikom, że pierwsze wrażenie dotyczące ludzi, ma podobnie jak stereotypy, którymi się często kierujemy, silny wpływ na relacje z rodzicami a także sposób w jaki z nimi prowadzimy rozmowy. Często jest to od nas niezależne.

NARZĘDZIA

- Zdjęcia - załącznik 11
- Nożyczki

CZAS: 15 minut

Ćwiczenie nr 2.2

INSTRUKCJE

Uczestnicy podzieleni są na 3-4 zespoły. Każdy ogląda krótki fragment filmu (do 10 minut), który przedstawia rozmowę między ludźmi.

Zadaniem zespołów jest odpowiedzieć na pytania (Załącznik nr 12) związanych z analizą filmu.

Dyskusja w grupach (ok. 15 minut) dotyczące filmu: czynniki, ukazujące efektywną i pozytywną komunikację; elementy, które ją uniemożliwiają.

NARZĘDZIA

- Propozycje fragmentów filmowych:

Młodzi Gniewni, 1995, reżyseria John N. Smith (scena rozmowy między nauczycielem matką ucznia)

Kawa i Papierosy, 2003, reżyseria Jim Jarmush (jedna z 11 krótkich etiud pokazująca różne konwersacje)

Kwiat mego sekretu, 1995, reżyseria Pedro Almodovar (scena, która ukazuje konwersację między mężczyzną a kobietą)

Klasa, 2008, reżyseria Laurent Cantet. Ten film przedstawia sytuację współczesnych klas międzykulturowych.

- Kserokopia przykładu nr 12 i długopis dla każdego uczestnika
- Wydrukowany załącznik nr 12 dla każdej grupy

CZAS: 15 minut

Ćwiczenie nr 2.3

Wariant A.

INSTRUKCJA

- Trener przedstawia dwa zdjęcia przedstawiające różne style komunikacyjne (załącznik nr 13)
- Grupa ma za zadanie opisać zdjęcia (w kontekście o aspektów pozytywnych jak i negatywnych).
- Trener w tym samym czasie zapisuje zbiór pomysłów.
- Wyciąganie wniosków.

NARZĘDZIA

- Komputer z projektorem
- Slajdy nr 1, 2 (Przykład nr 13)
- Tablica z kredą dla trenera aby zapisać efekt burzy mózgów

Wariant B. Zadania z podziałem na role

- Trener prosi o wybranie dwóch uczestników, którzy zaprezentują różne sytuacje dotyczące różnych stylów komunikacyjnych.
- Grupa wspólnie opisuje sytuację myśląc o pozytywnych i negatywnych elementach każdego z nich.
- Trener tworzy zbiór pomysłów.
- Wspólnie wyciągają wnioski.

NARZĘDZIA

- Tablica z kredą dla trenera aby zapisać wnioski.

CZAS: 20 minut

Część 3. Podsumowanie

Uczestnicy mają zadanie końcowe, ich rola to oszacowanie przydatności warsztatów oraz opisanie pomysłów, wniosków i propozycji.

Część 4. Mój plan działań

Ćwiczenie nr 4.1

W jaki sposób rozwinąć przyszły plan działania? Jakie są moje oczekiwania?

INSTRUKCJA

- układanie planu działania na kolejne miesiące
- uczestnicy otrzymują kartkę z tabelą, w którą wpisują swój plan działania na kolejne miesiące
- po ok. 15 min. trener zbiera wyniki
- po okresie ustalonym w planie działania, trener przesyła każdemu uczestnikowi jego tabelę w celu porównania zaplanowanych wcześniej działań ze zrealizowanymi.

NARZĘDZIA: załącznik nr 14

CZAS: 15 minut

Załącznik

“SPOTKANIE POWITALNE” (dla pierwszych klas szkoły podstawowej)

INSTRUKCJE

Materiały mogą być wykorzystywane przez nauczycieli szkoły podstawowej. Rozdział opisuje jak powitać rodziców podczas pierwszego spotkania, W KLASIE Z UCZNIAMI

Przed spotkaniem nauczyciel wyjaśnia uczniom całej klasy, że powinni narysować pszczołę z ich imieniem i zostawić na ławkach jako niespodziankę na spotkanie z rodzicami.

SPOTKANIE

1. Rozpoczęcie spotkania:

- Rodzice szukają pszczoły z imieniem swojego dziecka i siadają na jego miejscu
- Rodzice poznają “sąsiada z ławki”, połączenie imienia rodzica z imieniem dziecka, w ten łatwy sposób nauczyciel może poznać rodzica ucznia w efektywny i łatwy sposób

2. Nauczyciel przedstawia się rodzicom klasy. Omawia cel spotkania:

- Aby lepiej się poznać
- Przedstawić koncepcję szkoły

- Wybór przedstawiciela klasy

3. Nauczyciel również prosi rodziców o przedstawienie się i swojego dziecka klasie.

4. Nauczyciel rozdaje rodzicom kartkę papieru, żeby zebrać więcej informacji na temat każdego ucznia

- Te informacje nie będą udostępniane uczestnikom warsztatów(jedynie wypełnione przez rodziców)
- Ten przykład będzie analizowany podczas pierwszych indywidualnych spotkań
- Nauczyciel wyjaśnia tematy dnia używając symbolu

5. Nauczyciel wyjaśnia każdy temat:

- Zasady w klasie
- Przerwy
- Czas na porównania i pytania
- Wybór Przewodniczącego Komitetu Klasowego i zdefiniowanie roli
- Terminy następnych wywiadówek i spotkań indywidualnych

Trzecie spotkanie.

Temat: Jak rozmawiać na problematyczne tematy dotyczące dzieci?

Część 0. Ewaluacja wstępna

[Sugerowane nawet jeśli rozdział będzie stosowany oddzielnie]

Ćwiczenie nr 0.1

Treść: Znajomość tematu przed rozpoczęciem warsztatów i oczekiwania wobec nich (początkowa ewaluacja)

INSTRUKCJA

- Trener rozdaje kartki z tabelą. W jednej kolumnie uczestnik wypisuje jakie ma doświadczenie i wiedzę odnośnie tematu, a w drugiej jakie ma oczekiwania wobec warsztatów.
- Trener zbiera kartki i rozdaje je w przypadkowej kolejności uczestnikom, z informacją: "Znajdź uczestnika, który wypełnił tabelę i porozmawiaj z nią/nim przez 5 minut".
- Następnie każdy uczestnik przedstawia swojego partnera dyskusji grupie.
- Trener zbiera od wszystkich kartki z tabelami.

NARZĘDZIA:

- Slajdy załącznik 6 przedstawiające różne uczucia/emocje ok. złość, bezradność, radość, etc...).
- Komputer z projektorem
- Długopis i kartka papieru na notatki dla każdego uczestnika
- Kserokopia przykładu nr 3.0 dla każdego uczestnika
- Długopis dla każdego uczestnika
- Załącznik nr 14

CZAS: 15 minut

"Most"

[Sugerowane, nawet jeśli rozdział nie będzie wykorzystany]

Ćwiczenie nr 0.1

Trener łączy nowe zajęcia z poprzednimi:

1. Czy są jakieś pytania lub wątpliwości na temat ostatniego spotkania?
2. Czy masz jakieś uwagi lub pomysły, które chcesz przekazać grupie?

Każdy uczestnik odpowiada całej grupie, w ten sposób łatwiej będzie rozwiązać wątpliwości i dyskutować.

Część 1. Wprowadzenie do tematyki warsztatów

Ćwiczenie 1.1

Jakie tematy najtrudniej poruszać nauczycielom z rodzicami?

INSTRUKCJA

1. Trener zapisuje sugestie uczestników dotyczące najtrudniejszych i najważniejszych tematów (ok. higiena osobista, zaburzenia odżywiania - bulimia, anoreksja, myśli samobójcze, samookaleczenie, ciąża ucznia, podejrzewanie o uczestnictwo w grupach przestępczych, agresywnych, stosujących przemoc, psychoaktywne substancje, podejrzewanie o psychiczne schorzenia, podejrzewanie o problemy rozwojowe dziecka)

2. Dyskusja: *dlaczego te tematy są trudne do rozmów?*

Trener robi listę prawdopodobnych przyczyn (np. strach przed reakcją rodzica, obawa przed utratą zaufania ucznia, brak wiedzy na temat danego schorzenia, obawa przed konsekwencjami w przypadku zeznań, czy dowodu z tytułu przekroczenia prawa, obawa przed groźbami, wstyd, poczucie bezradności, nieprzyznanie się do problemu przez rodzica, bagatelizowanie problemu i "zamiatanie pod dywan", posiadanie niekompletnych informacji dotyczących dziecka i jego sytuacji / środowiska, niewystarczające kompetencje nauczyciela, brak instytucji, które mogą pomóc rodzicom rozwiązać problemy)

NARZĘDZIA

- Tablica i kreda

CZAS: 20 minut

Część 2. Zasady. Jak rozmawiać na trudne tematy.

Ćwiczenie nr 2.1

Zasady efektywnej współpracy.

INSTRUKCJA

Trener zarządza burzę mózgów na następujące pytania:

Jak zaaranżować taką rozmowę?

O czym powinniśmy pamiętać podczas rozmów z rodzicami na problematyczne tematy?

Jaki jest nasz cel, w przekazaniu problematycznej informacji rodzicowi?

NARZĘDZIA

- Tablica i kreda

- Notatnik i długopis dla trenera

CZAS: 15 minut

Część 3. Konstruktywna rozmowa!

Ćwiczenie nr 3.2

Dyskusja, podsumowanie i wnioski.

INSTRUKCJA

Podczas dyskusji podsumowującej można używać obrazków aby doprecyzować temat dyskusji.

Podmiotem dyskusji musi być dziecko, a nie wyłącznie treść.

NARZĘDZIA

- Komputer z projektorem
- Slajdy - załącznik nr 15

Przykład używany w na terenie Szwecji

<http://www.skolverket.se/publikationer?id=2070>

CZAS: 15 minut

Część 4. Praktyka czyni mistrza. Ćwiczenia praktyczne z podziałem na role.

Ćwiczenie nr 4.1

Ćwiczenia z podziałem na role

Wariant A

INSTRUKCJE

W każdej scenie (Załącznik nr 16) uczestnicy mają pełną dowolność wyboru aspektów efektywnej komunikacji: jedna osoba pełni rolę nauczyciela, druga osoba pełni rolę rodzica.

NARZĘDZIA

- Komputer z projektorem
- Slajdy - załącznik nr 16

Wariant B

“Kontrolowana konwersacja” (wersja 1 i 2)

INSTRUKCJA

(na podstawie: E.Brudnik, A. Moszyńska, B. Owczarska, *Me and my student working actively. Guidebook to stimulation methods*, 2000).

- Trener prosi uczestników, żeby wyobrazili sobie konwersację (sprawdź tabelę “przykładowe scenki” (Załącznik nr 16) i odegrali je wczuwając się w rolę.
- Dyskusja na temat konkretnych scenek
- Dyskusja na temat przebiegu konwersacji
- Co udało się wypracować i dlaczego? Co pozwoliło na wypracowanie zamierzonych celów? Na co jeszcze powinno się zwrócić uwagę?
- Każdy uczestnik powinien wypisać odpowiedzi z tabeli “Pytania Dotyczące Kontrolowanej Dyskusji” (Załącznik nr 17)

Ta metoda powinna przygotować uczestników do zmierzenia się z trudnymi zadaniami i do rozwiązywania konfliktów w konstruktywny sposób. Będzie to również ćwiczenie na poprawę wyobraźni. Dzięki temu grupa ma możliwość analizy etapów i kierunku stworzonych rozmów.

NARZĘDZIA

- Długopis i kserokopia Załącznika nr 17 dla każdego uczestnika
- Komputer i projektor do przedstawienia Przykładu nr 16

Wariant C

*“Sześć myślowych kapeluszy” (z: de Bono, Edward (1985). *Six Thinking Hats: An Essential Approach to Business Management*. Little, Brown, & Company.)*

INSTRUKCJA

Trener prosi uczestników, żeby wyobrazili sobie dyskusję na temat jednej ze scenek (Załącznik nr 16) podczas spotkania nauczycielskiego.

Dyskusja jest zorganizowana przy użyciu kart nazywanych “Myślowe Kapelusze” (Załącznik nr 18).

W tym przypadku:

- Po indywidualnej analizie sytuacji, grupa dyskutuje o swoich pomysłach
- Trener rozdaje kartę - kapelusz każdemu uczestnikowi
- Wymiana kart - kapeluszy

- Następnie uczestnicy wracają do własnej charakterystyki
- Analiza i dyskusja na temat ćwiczenia

NARZĘDZIA

- Karty-kapelusze
- Nożyczki do wycinania Kart-kapeluszy
- Prezentacja Power Point “Myślące Kapelusze”
- Załącznik nr 18

CZAS: 20 minut

Część 5. Studium przypadku

Ćwiczenie nr 5.1.

W jaki sposób poruszać problematyczne kwestie? Co było najtrudniejsze w tej sytuacji?

INSTRUKCJA

Dyskusja na temat konkretnego przypadku (prawdziwa sytuacja z życia szkolnego bądź przykład przygotowany przez trenera).

Następnie trener wyjaśnia zasady analizy konkretnych problemów przy użyciu prezentacji Power Point

NARZĘDZIA

- Kserokopia załącznika nr 19 dla każdego uczestnika
- Komputer z projektorem dla trenera do wyświetlenia Załącznika nr 19

CZAS: 15 minut

Część 6. Podsumowanie

Wyciąganie wniosków i dyskusja.

Uczestnicy oceniają przydatność warsztatów oraz dzielą się pomysłami, wnioskami i propozycjami.

Część 7. Mój plan działań

Ćwiczenie nr 7.1

W jaki sposób rozwinąć przyszły plan działania? Jakie są moje oczekiwania?

INSTRUKCJA

- układanie planu działania na kolejne miesiące
- uczestnicy otrzymują kartkę z tabelą, w którą wpisują swój plan działania na kolejne miesiące
- po ok. 15 min. Trener zbiera wyniki
- po okresie ustalonym w planie działania, trener przesyła każdemu uczestnikowi jego tabelę w celu
- porównania zaplanowanych wcześniej działań ze zrealizowanymi.

NARZĘDZIA:

kserokopia załącznika nr 8 dla każdego uczestnika

CZAS: 15 minut

Załączniki

Załącznik nr 0a

Gdybym był/była ...

- zwierzęciem .....
- miejscem .....
- zajęciem .....

Załącznik nr 0c

"Kontakt Bingo"

Znajdź kogoś, kto.....

Ma czerwony samochód	Urodził się w maju	Lubi wędkowanie
Jest niewyspany	Lubi muzykę klasyczną	Był w Paryżu
Lubi koty	Chrapie podczas snu	Ma elektryczną szczoteczkę do zębów

.... Jak tylko uda Ci się wypełnić wszystkie pola, krzyknij BINGO!

Załącznik nr 1

Temat: Jak angażować i motywować rodziców do wspólnych działań oraz jak osiągnąć efektywną współpracę?

<p>Jaką wiedzę i doświadczenie posiadam na temat zagadnienia?</p>	<p>Jakie są moje oczekiwania wobec warsztatów?</p>
--	---

Załącznik nr 2

Przygotuj obrazki/zdjęcia, które przedstawiają różne formy współpracy rodziców i szkoły

Przykłady :

- Slajdy nr 1, 1a, 1b: “rola nauczyciela” (brak poczucia własnej wartości, przypisywanie cech niezgodnych z charakterem)
- Slajd nr 2: “Obawa przed oceną”
- Slajd nr 3: “Nieporozumienie w komunikacji”
- Slajd nr 4: “Miejsce i czas na wywiadówki i rozmowy”
- Slajd nr 5: “Brak zgodności z oceną nauczyciela”

dużo darmowych zdjęć i grafik do wykorzystania:
<http://www.shutterstock.com/pic.mhtml?id=153454142>

Załączniki nr 3

- Przygotuj slajdy, które przedstawiają różne typy nauczycieli (różne role), np. nauczyciel:
- Ekspert - ma dobre przygotowanie praktyczne i teoretyczne
- Informator - przekazuje uporządkowaną wiedzę
- Konsultant - Doradca- stara się poznać potrzeby i aspiracje edukacyjne ucznia i rodzica
- Spolegliwy opiekun - życzliwy, otwarty
- Zadufany w sobie - wszystko wie najlepiej

ltd...

oraz różne **typy rodziców**, np.:

- Przemądrzały
- Roszczeniowy
- Spolegliwy

ltd.....

Web: <http://tonyatko.com/1969-vs-today-explain-bad-grades/>

Web: <http://theprincipal.blogspot.com.es/2011/03/from-nations-cartoonists.html>

dużo darmowych zdjęć i grafik do wykorzystania:
<http://www.shutterstock.com/pic.mhtml?id=153454142>

Załącznik nr 4

Przygotuj kilka slajdów oraz grafiki (zdjęcia) przedstawiające w formie komiksowej różne **formy współpracy nauczycieli i rodziców** (pozytywne i negatywne przykłady)

dużo darmowych zdjęć i grafik do wykorzystania:
<http://www.shutterstock.com/pic.mhtml?id=153454142>

Załącznik nr 5

Analiza sytuacji

-----

1. Rodzik 1: w rodzinie jest sześcioro dzieci, mieszkają w dwupokojowym mieszkaniu, matka nie ma pracy i wysokiego wykształcenia. Dziecko nie uczy się, często opuszcza zajęcia.

-----

2. Rodzik 2: wykształcony, sprawuje wysokie stanowisko w firmie, dwoje dzieci. Dziecko sprawia problemy wychowawcze, nie szanuje nauczycieli i kolegów, dobrze się uczy.

-----

3. Rodzik 3: samotna matka, wychowuje syna sama, pracuje do późna, aby utrzymać siebie i dziecko. Dziecko ma problemy z nauką, często przeszkadza na lekcjach.

-----

4. Rodzik 4: dotychczas służył na zebraniach najczęściej skargi nauczycieli na temat swojego dziecka. Dziecko unika szkoły, łamie regulamin, ma postawę buntowniczą.

-----

5. Rodzik 5: nie ma kontaktu z własną córką, która nie chce z matką rozmawiać, nie słucha jej, nie dogadują się. Nauczyciele zauważają, że córka jest od pewnego czasu jest wycofana, opuściła się w nauce, wydaje się przygnębiona, w szkole nie sprawia problemów wychowawczych.

Załącznik nr 6

Przygotuj 6 slajdów (zdjęć) przedstawiających różne uczucia/emocje ok. złość, bezradność, radość, etc...).

dużo darmowych zdjęć i grafik do wykorzystania:
<http://www.shutterstock.com/pic.mhtml?id=153454142>

Załącznik nr 7

Dyskusja dotycząca współpracy

- Czego powinniśmy unikać?

Notatki

- Co możemy zrobić najlepiej

Notatki

- Na co powinniśmy zwracać uwagę?

Notatki

- Na czym powinniśmy się skupiać?

Notatki

- Jaki jest CEL współpracy z rodzicami?

Notatki

- Co powinniśmy wiedzieć przed spotkaniem z rodzicem obcokrajowcem?

Notatki

Załącznik nr 8

Plan działania

dla osiągnięcia sukcesu

Następne działania:

- W mojej szkole
- W innych placówkach

Planowane działania na następne miesiące

Co chcę osiągnąć przez najbliższy rok?

Co chcę osiągnąć przez najbliższy rok? Mój osobisty plan działań		
MIESIĄC	W mojej szkole	W innych placówkach
Październik		
Listopad		
Grudzień		
Styczeń		
Luty		
Marzec		

Kwiecień		
Maj		
Czerwiec		

Załącznik nr 9

Temat: Jak budować poprawne relacje z rodzicami?

Jaką wiedzę i doświadczenie posiadam na temat zagadnienia?	Jakie są moje oczekiwania wobec warsztatów?

Załącznik nr 10

komunikacja niewerbalna	niemy ton głosu	brak uśmiechu
brak szacunku	oskarżanie	koncentracja wyłącznie na negatywnych aspektach sytuacji
przeszkadzanie	głębokie przekonanie, że "mam rację"	uprzedzenia
nieudzielanie informacji	okazywanie emocji	spotkanie w nieodpowiednim momencie
niekompletna informacja	brak pewności siebie	bycie zbyt pewnym siebie
różnice kulturowe i traumatyczne przeżycia	ciągły pośpiech	unikanie kontaktu wzrokowego
upominanie rodziców i uczniów (np. za ciągłe spóźnienia)	stereotypy	chaotyczne działanie

Załącznik nr 11

Przygotuj kilka slajdów (zdjęć) przedstawiających różne osoby (zadbane, zaniedbane, stare, młode, o miłej aparycji, wyglądające nieprzyjemnie, pogodne, złe, ...)

dużo darmowych zdjęć i grafik do wykorzystania:
<http://www.shutterstock.com/pic.mhtml?id=153454142>

Załącznik nr 12

Analiza fragmentów filmowych

1. Co pomogło osiągnąć dobrą relację? _____

---

2. Co przeszkadzało w rozmowie/komunikacji? _____

---

3. Czego brakowało podczas rozmowy? _____

---

4. Co można było lepiej zrobić? _____

---

5. Jakie nowe narzędzia wykorzystasz? _____

Załącznik nr 13

Przygotuj kilka slajdów (zdjęć) przedstawiających różne style komunikacji:

Np.:

bezpośredni

ożywiony

wrażliwy

metodyczny

Załącznik nr 14

Temat: Jak nadać pozytywny wymiar problematycznym kwestiom?

<p>Jaką wiedzę i doświadczenie posiadam na temat zagadnienia?</p>	<p>Jakie są moje oczekiwania wobec warsztatów?</p>
--	---

Instrument 15

różne strefy komunikacji i kooperacji
w szkole

indywidualne

indywidualne plany rozwoju

raporty

rozmowy rozwojowe

dokumentacja

dialog

podejście - stosunek - atmosfera

rozmowy rozwojowe

dokumentacja

formalne

nieformalne

spotkania grup rodziców

cotygodniowe maile

rady rodziców

rozmowy na korytarzach

pikniki, spotkania na kawę

rodzinne obiady

grupy badawcze

grupowe

Załącznik nr 16

Odgrywanie scenek

SCENKA 1

Wychowawca podejrzewa uczennicę o akt samokaleczenia. Pozostali uczniowie twierdzą, że dostrzegli znaki cięcia na rękach podczas zajęć z W-Fu (uczennica zdecydowanie okalecza). Dziewczyna tłumaczy się, że rany na jej rękach to wynik podrapania przez kota.

SCENKA 2

Uczeń nie dba o podstawowe zasady higieny osobistej. Nie często udaje się chłopcu zadbać o siebie, niestety środowisko uczniów często widzi go niedomytego, z brudnymi paznokciami i przeupoconymi ubraniami. Wychowawca zauważa, że koledzy w klasie wyśmiewają się. Organizuje spotkanie między pielęgniarką a uczniem, a także rozmawia z pozostałymi uczniami. Sytuacja jednak nie ulega poprawie.

SCENKA 3

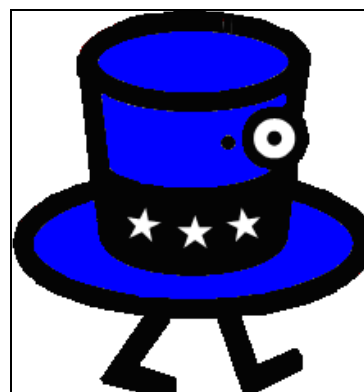
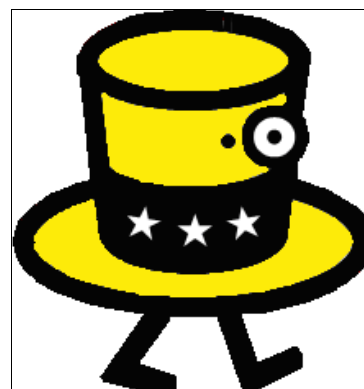
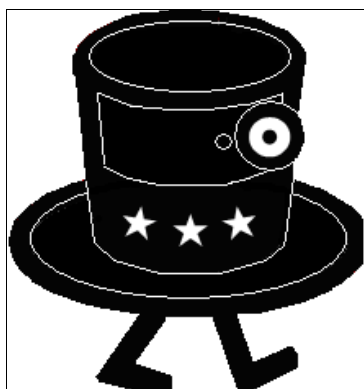
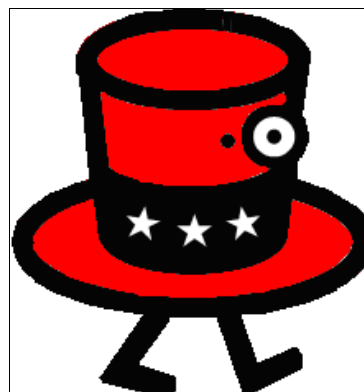
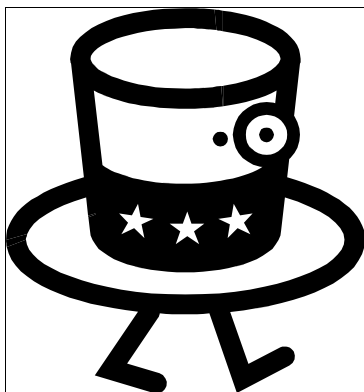
Wychowawca podejrzewa ucznia o branie substancji psychoaktywnych. Uczeń wydaje się być ospały na zajęciach, a jego reakcje są spowolnione. Po lekcjach często jest widywany w towarzystwie starszych kolegów spoza szkoły.

Załącznik nr 17

Pytania pomocnicze dla efektywnej konwersacji

1. Z kim rozmawiam?
2. Jaki jest mój cel?
3. Czy wyobrażam sobie co czuje druga strona? Jak się zachowuje mój rozmówca?
4. Gdzie możemy porozmawiać?
5. Czy to miejsce jest odpowiednie?
6. Jak przebiega rozmowa?
7. Jakie uczucia towarzyszą mi podczas rozmowy?
8. Czy słyszę to co mówię?
9. Jaka jest moja werbalna strona? Czy gestykuluję? Jaką mam postawę?
10. Jak kończy się rozmowa?

Załącznik nr 18

na podstawie Edward de Bono „Sześć myślowych kapeluszy”

Załącznik nr 19

Studium przypadku nr 1

Analiza przypadku – Kasia uczennica klasy I gimnazjum. Podejrzenie anoreksji.

Opis przypadku – dziewczynka bardzo dobrze się ucząca. W szkole podstawowej osiągnęła „czerwony pasek”. Bardzo dobre wyniki uzyskała na 1 semestr klasy 1 w gimnazjum. Nie wyróżniała się wyglądem na tle koleżanek. Miała proporcjonalną budowę ciała. Nie była otyła. Można powiedzieć, że miała nieco mocniejszą budowę nóg. Nie była jednak odrzucana przez otoczenie.

Pod koniec 1 semestru wychowawczynie klasy zauważyła, że dziewczynka wydaje się być bardziej ospała, miała nieco spowolnione ruchy, wydawała się też bardziej wycofana. W rozmowie z nauczycielką uczennica powiedziała, że ostatnio mało sypia, bo dużo się uczy, żeby mieć dobre oceny na półrocze. W rozmowie telefonicznej, matka potwierdziła, że Kasia jest ambitna, bardzo dużo się ostatnio uczy, ale odsypia w weekendy. Rodzice nie zauważyli niczego niepokojącego, nie miały miejsca żadne stresogenne wydarzenia.

Zmiany zauważyła też nauczycielka wychowania fizycznego. W jej ocenie uczennica wyraźnie schudła. Kasia na co dzień ubierała się w nieco luźniejsze ubrania, jednak podczas zajęć w-f ćwiczyła w koszulce i spodenkach. Nauczycielka zaobserwowała też większą męczliwość uczennicy podczas ćwiczeń wysiłkowych. Podjęła rozmowę z uczennicą, jednak Kasia zaprzeczyła, że coś jej dolega. Jako przyczynę schudnięcia podała zmiany wywołane dorastaniem oraz stres.

Nauczycielkę w-f to nie uspokoiło, skontaktowała się z wychowawczynią. Wspólnie udały się do pielęgniarki szkolnej. Uczennica na początku roku szkolnego ważyła 56 kg przy 162 cm wzrostu. Kasia została (za zgodą matki) zważona ponownie. Przy tym samym wzroście ważyła już 48 kg.

Nauczycielki podjęły rozmowę z uczennicą. Kasia przyznała z płaczem, że zawsze się jej wydawało, że jest zbyt gruba, a przez to nieatrakcyjna. Obiecała sobie, że w nowej szkole to się zmieni i postanowiła się odchudzać. Do tego starała się dużo ćwiczyć. Wypróbowywała różne diety dostępne w internecie, w tym korzystała ze stron pro-ana (strony zraszające osoby chorujące na anoreksję). Uczennica przyznała, że oszukiwała z jedzeniem rodziców.

Kroki podjęte przez nauczycielki:

- zaproszenie na rozmowę oboje rodziców;
- otoczenie wsparciem psychologicznym w szkole uczennicy;
- propozycje placówek poza szkolnych, w których można uzyskać profesjonalną pomoc specjalistów od zaburzeń jedzenia;
- pogadanka na godzinie wychowawczej z dziewczętami poświęcona zaburzeniom odżywiania;
- ustalenie kontroli wagi uczennicy (za zgodą i przy współpracy rodziców).

Studium przypadku nr 2

Sytuacje konfliktowe między nauczycielem a rodzicem

Ojciec udziela reprimendy nauczycielowi, obwinia za brak interwencji wobec agresywnego zachowania innego ucznia w stosunku do jego dziecka (sytuacja miała miejsce na boisku/placu zabaw).

Ojciec okazuje brak szacunku i grozi nauczycielowi.

Świadcami zaistniałej sytuacji są pozostali uczniowie i nauczyciele.

Nauczyciel czuje się oceniany, niesłusznie oskarżony, osaczony i bez szansy na wyjaśnienie sytuacji konfliktowej.

Odpowiada na zarzuty ojcu dziecka w sposób impulsywny.

Dochodzi do sprzeczki na temat odpowiedzialności.

W tej samej chwili dzwoni dzwonek i nauczyciel musi wracać do klasy.

Żegna się z ojcem, ale ten nie odpowiada.

Analiza

- **Wynik zachowania**
Konsekwencje incydentu i to w jaki sposób ojciec dziecka i nauczyciel próbowali rozwiązać problem.
- **Wyrzuty sumienia**, że doszło do incydentu.
Jaki wpływ będzie miało to zajście na wzajemne relacje?
Czy można było uniknąć konfliktu?
- **Czego uczy ten przypadek.**
Jaką wiedzę zdobyłem po analizie sytuacji?
Warsztaty mają pomóc w dochodzeniu wspólnej winy stron aby na przyszłość wyciągnąć odpowiednie wnioski.

Ankieta

1. Jak ważne są dla Ciebie Twoje relacje z rodzicami twoich uczniów.

DUŻE			MAŁE	
5	4	3	2	1

2. Na ile dobre są Twoje relacje z rodzicami uczniów. Oceń w poniższej skali:

WYSOKI			NISKI	
5	4	3	2	1

3. Przedstaw pozytywne strony relacji z rodzicami w Twoim doświadczeniu zawodowym:

.....

4. Jakiego rodzaju zagadnienia najtrudniej poruszać Ci w rozmowach z rodzicami (np: zachowania negatywne, trudności w uczeniu się, problemy emocjonalne, zachowania seksualne.....)

5. Jeśli miał(a)byś możliwość uczestniczenia w kursie dotyczącym kształtowania Twoich relacji z rodzicami, **które tematy** wybrał(a)byś jako najbardziej odpowiadające Twoim oczekiwaniom?

1. Jak tworzyć dobre relacje z rodzicami?
2. Jak rozwiązywać konflikty z rodzicami
3. Jak zapobiegać agresywnym zachowaniom rodziców i jak sobie z nimi radzić?
4. Jak radzić sobie z negatywnymi emocjami w relacjach z rodzicami uczniów?
5. Jak poruszać trudne kwestie?
6. W jaki sposób angażować i motywować rodziców do współpracy z nauczycielami, pedagogami?
7. Jak zachęcać rodziców do uczestnictwa w życiu szkoły?

Inny temat (jaki).....

6. Jeśli miał(a)byś możliwość uczestniczenia w kursie dotyczącym kształtowania Twoich relacji z rodzicami, **jakie narzędzia** wybrał(a)byś jako najlepsze metody wykorzystywane podczas kursu?

Gotowe scenariusze

Propozycje metod aktywnych (np. drama...)

Studia przypadku

Materiały dodatkowe (fragmenty filmów, publikacje...)

Inne narzędzia/metody (jakie).....

*Ewaluacja poniższa została przeprowadzona we wszystkich krajach partnerskich.
Suma wyników pokazuje, że zaproponowane warsztaty można wykorzystywać w edukacji
dorosłych w różnych krajach europejskich*

SYNTEZA EWALUACJI KOŃCOWEJ

WARSZTATY N.E.T. WORK

Kraje: POLSKA, SZWECJA, HISZPANIA, WŁOCHY

1. Liczba zorganizowanych warsztatów: Polska, Szwecja, Włochy - trzy spotkania (jeden warsztat), Hiszpania - trzy spotkania (4 warsztaty)
2. Wyodrębniono następujące tematy warsztatów:
  - JAK ZACHĘCIĆ I WŁĄCZYĆ RODZICÓW DO AKTYWNEGO UCZESTNICTWA W ŻYCIU SZKOLNYM
  - EFEKTYWNA WSPÓŁPRACA MIĘDZY NAUCZYCIELAMI I RODZICAMI
  - JAK UMIEJĘTNIE ROZWIĄZYWAĆ PROBLEMY
3. Liczba nauczycieli uczestniczących w warsztatach: 154
4. Synteza ankiety (skala: 1 - 5)

	Rezultaty
1. Tematyka warsztatów została w przedstawiona w sposób dokładny i klarowny	4,4
2. Trenerzy dokładnie wyjaśniali treść tematyki warsztatów	4,8
3. Otrzymałem satysfakcjonujące odpowiedzi dotyczące problematycznych kwestii	4,5
4. Spotkania w grupie odbywały się dynamicznie i aktywnie	4,6
5. Materiały dydaktyczne były odpowiednie	4,4

6. Miejsce warsztatów było odpowiednie	4,4
7. Liczba godzin warsztatów była odpowiednia dla uczestników	3,9
Ogólna ocena warsztatów (udział w warsztatach był dla mnie przydatny)	4,5

5. SYNTEZA EWALUACJI (PODSUMOWANIE):

*Najważniejsze elementy warsztatów według uczestników:

POLSKA

Uczestnicy za najważniejsze uznali informacje:

- jak rozmawiać się z rodzicami o problemach uczniów
- jak przygotować się do takiej rozmowy
- niektórzy nauczyciele uznali za pomocne w szkoleniu uzyskanie porady, jak otworzyć się na kontakt z rodzicami, poznali także nowe sposoby współpracy

SZWECJA

Jakie są wspólne relacje: nauczyciele - rodzice. Ważne, jakie podejście mają nauczyciele do rodziców oraz ich wspólne oczekiwania. Ważne jest skrupulatne przygotowanie do spotkania z nowymi rodzinami (jaką mam wiedzę dotyczącą kraju ich pochodzenia? Głównie - Wikipedia). Istotne jest poświęcenie uwagi nowo przybyłym rodzinom imigrantów, elastyczność i otwartość. Spotkania przygotowane dla nowo przybyłych rodzin, specjalnie opracowany program. Istotne są informacje jakie powinni otrzymać rodzice w pierwszych tygodniach. Ważna jest cierpliwość w trakcie informowania rodziców, należy to prowadzić systematycznie krok po kroku, a nie zarzucać ich wszystkimi informacjami na raz. Ważne jest, by zadawać pytania na równym poziomie z

rodzicami. Różnimy się w opiniach i podejściu do rodzin imigrantów, rozumiemy tematykę na wiele sposobów. Zderzenie kulturowe potrzebuje nowych rozwiązań. Istotna jest tu rola koordynatora pomocnego w adaptacji oraz wymiana doświadczeń z innymi nauczycielami. Także rozmowy o ważnych i problematycznych kwestiach z rodzicami. Istotna jest rola tłumacza jako doradcy. tzw. “the good advice tool”.

HISZPANIA

- Komunikacja i forma dyskusji
- Udoskonalenie komunikacji między nauczycielami z różnych szkół
- Empatia, asertywność, elastyczność, otwartość
- W rozmowie z rodzicami warto podkreślić pozytywne strony dziecka
- Rozmowa na temat emocji dzieci, a nie wyłącznie nauki
- Wypracowanie wspólnych celów w kontakcie z rodzicami
- Wzmocnienie aktywności rodziców
- Wypracowanie dystansu emocjonalnego wobec negatywnej postawy rodziców
- Jak rozmawiać z rodzicami na różne tematy
- Jak współpracować z agresywnymi rodzicami
- Przygotowanie do rozmowy z rodzicami
- Posiadanie notatek odnośnie pracy dziecka
- Świadomość, że nie jestem sam/a, z rozterkami borykają się także inni nauczyciele
- Posiadanie odpowiednich umiejętności komunikacyjnych
- Świadomość, że jest zawsze kilka rozwiązań problemu
- Ważna jest wymiana poglądów z innymi nauczycielami
- Ocena siebie/ Autoewaluacja
- Ważne jest dbanie o kontakt rodziców ze szkołą

- Podejście nauczyciela do rozmowy
- Jak radzić sobie z problematycznymi kwestiami
- Jak radzić sobie w przypadku agresji rodziców

WŁOCHY

- Jak przedstawić rodzicom problematyczne kwestie
- Sposoby na lepszą komunikację z rodzicami
- Otwartość na nowy punkt widzenia
- Obserwacja sytuacji z różnego punktu widzenia
- Nie liczy się wyłącznie pierwsze wrażenie

*Najważniejsze kwestie szkolenia:

POLSKA

Nauczyciele wskazywali na konkretne praktyczne wskazówki. Najbardziej doceniali studium przypadku przeprowadzone na przykładzie z ich życia zawodowego oraz wskazówki dotyczące skutecznej komunikacji przećwiczone w scenkach a także opartych na ich praktyce zawodowej.

SZWECJA

- Wyszkoleni, profesjonalni, kreatywni trenerzy.
- Udostępnianie doświadczeń innym przedszkolom.

- Uświadamianie o kwestiach, które mogły umknąć uwadze.
- Zrozumienie jakie zmiany powodują kraj i otoczenie (Szwecja).
- Analiza sposobu i metod pracy. Istota strategii wstępnej adaptacji tzw. “welcoming strategies” - informacja to za mało.
- Pomysły odnośnie przyszłych działań.
- Nowy program strategii w szkołach na terenie Sundsvall.
- Czerpanie wiedzy z doświadczeń i studiów przypadku od innych szkół.
- Innowacyjne spojrzenie szkoleniowców na nowe środowiska tzw. “angels of approach”.
- Świadomość posiadania dużego doświadczenia (kreatywne pomysły) w pracy ze środowiskiem rodzin imigrantów.

HISZPANIA

- Metodologia współpracy w grupie.
- Trenerzy.
- Zaangażowanie nauczycieli.
- Strategia komunikacji z rodzicami.
- Wnioski oparte na własnym doświadczeniu.
- Precyzyjne przedstawienie tematyki zagadnień przez trenerów.
- Uwzględnianie doświadczeń uczestników.

WŁOCHY

- Praca interaktywna
- Zajęcia praktyczne
- Analiza realnych przypadków

*Co mogło zostać pominięte i dlaczego?

POLSKA

Niektórzy nauczyciele uważają, że można było pominąć część zbyt szczegółowych przypadków. Zdecydowanie preferują informacje konkretne, podane syntetycznie, które można zastosować w sytuacjach codziennych w pracy w szkole. Informacje zwrotne uzyskane po szkoleniu wskazują na to, że nauczyciele mają wiele obowiązków w pracy i zbyt mało czasu, aby na takim szkoleniu szczegółowo analizować przykłady, lub wykonywać ćwiczenia. Istnieje zapotrzebowanie na konkretne wskazówki, które można zastosować w pracy. Mimo, że w szkole funkcjonują zespoły wychowawcze, które spotykają się regularnie, niektórzy nauczyciele zgłaszają potrzebę pracy w małych grupach. Taka forma pozwoli dokładnie superwizować/omawiać trudne przypadki wychowawcze, korzystać na nich ze wskazówek, doświadczenia oraz omawiać emocje, które towarzyszą pracy w szkole.

SZWECJA

Do kogo zwrócić się o pomoc, w celu zgromadzenia pozyskania szczegółowych informacji; ważne numery telefonu itp.

Informacja o nowoprzybyłych tzw. "Välkomsten" - czym się zajmują.

Porady eksperckie jako wartościowy czynnik.

Więcej przykładów "jak radzić sobie w przypadku gdy...", "jak pracować..."

Więcej informacji dotyczącej działań lokalnych miasta Sundsvall na rzecz nowo przybyłych rodzin. Kto może pozyskać informacje i od kogo?

HISZPANIA

Więcej porad strategicznych w konfliktowych sytuacjach.

Więcej czasu.

Więcej szczegółowych podsumowań.

Pisemna dokumentacja i materiały dydaktyczne.

Akredytacja.

Większa aktywność.

Więcej konkretnych działań strategicznych wobec trudnych przypadków.

Więcej porad jak nie przenosić problemów z pracy do domu.

Więcej danych statystycznych.

WŁOCHY

Więcej czasu.

Aktywność nie tylko trenera ale i całego zespołu.

Warsztaty mieszane rodzice - nauczyciele.

*Projekt realizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej w ramach Programu
"Uczenie się przez całe życie" - Projekty Partnerskie Grundtviga*

